

BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA SERİSİ ÖRNEĞİNDE EKOTURİZM

Dr. Gül GÜNEŞ

Türkiye’de yazın yaylalara çıkmak, geleneksel bir aktivitedir. Son yıllarda ise bu alanlar, ekoturizme yönelik faaliyetler açısından da dikkat çekmeye başlamıştır. Çalışma alanı olan Beypazarı-Eğriova Yayla Ekosistemi Ankara’nın 126 km. kuzeybatısında yer almasına rağmen henüz Karaşar halkı haricinde çok az tanınmaktadır. Bu bağlamda bildiride, ekoturizme yönelik alan kullanım kararlarının ortaya konması amacıyla coğrafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılamadan yararlanılarak gerçekleştirilen çalışmalara değinilmiş ve öneriler ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Karaşar, Eğriova yayla serisi, coğrafi bilgi sistemleri, ekoturizm.

ECOTOURISM: BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA SERIES CASE

In Turkey, moving to yayla (high plateau) in summer is a traditional activity. Nowadays, these areas are becoming attractive for ecotourism activities. Although Beypazarı-Eğriova yayla ecosystem, the study area, is located in 126 km. northwest of Ankara; the area is only familiar to very limited number of people except for Karaşar public. In this paper, using geographic information systems and remote sensing, land use decisions for ecotourism were mentioned and suggestions were determined.

Key Words: Karaşar, Eğriova yayla series, geographic information systems, ecotourism.

1. GİRİŞ

Türkiye’de dağlık alanlar ile yaylalar arasında konumsal bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü, ülkemizde yazın çıkılıp konaklanan serin yer, yazlık yerleşim ya da yazlık mera olarak kullanılmakta olan *yaylalar* aynı zamanda; köy sürülerinin yazın en sıcak devresinde çıkıp uzun süre kaldıkları dağ meralarıdır. Bu nedenle söz konusu alanlar için planlama yaklaşımları ele alınırken dağ ve yayla ekosistemleri birarada düşünmelidir (Güneş 2002). 1992 yılında gerçekleştirilen “Rio Konferansı”nda dünya çapında sürdürülebilir gelişme üzerine ortaya konan belgelerden biri olan “Gündem 21” de dağlar, önemli bir su, enerji ve biyolojik çeşitlilik kaynağı duyarlı ekosistemler olarak tanımlanmıştır (Anonymous 1992).

Türkiye’de yüzyıllardan beri yaylalara çıkmak, doğal ve ekonomik niteliklerinin olmasının yanı sıra, kültürel ve sosyal özellikleri de olan bir gelenektir (İncekara vd. 1997). Diğer taraftan, ülkemizdeki bazı yaylalarda, geleneksel yaylacılık faaliyetlerinin önemini yitirmesi ya da yok olmaya yüz tutması ile birlikte;

özellikle yerel halk ve turizm şirketlerinde bu alanlardan elde edilecek turizm geliri beklentisi ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, kıyılarımızda kısa vadeli yaklaşımlar ve kitle turizmi nedeniyle oluşan zararlanmaların yaylarımızda da yaşanmaması için akılcı planlama yaklaşımları içine girilmesi gerekmektedir.

Ülkemiz sınırları içinde günümüze kadar bakir kalmayı başarabilmiş yayla örneklerine nadir de olsa rastlanabilmektedir. Başkent Ankara'ya oldukça yakın konumlanmış olan "Eğrioiva yayla serisi" de henüz turizme açılmamış olması nedeniyle önemli bir konumdadır (Güneş 2002). Bu noktadan hareketle bildiride, Eğrioiva yayla serisi örneğinde coğrafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılamadan yararlanılarak gerçekleştirilen çalışmalara değinilmiş ve alanın ekoturizm amacıyla kullanımına yönelik karar ve öneriler ortaya konmuştur.

2. MATERYAL

Bu çalışmada ana ve yardımcı materyali; araştırma alanı olan Eğrioiva yayla serisi, haritalar ve diğer veriler, arazi çalışmalarından elde edilen veriler, uydu görüntüsü, hava fotoğrafları oluşmaktadır.

2.1. Araştırma Alanı

"Eğrioiva yayla serisi", Ankara'nın 126 km. kuzeybatısında yer alan ve denizden yüksekliği 1356 m. olan Beypazarı ilçesi, Karaşar beldesi halkı tarafından kullanılmaktadır. Yayla serisinde yükseklik yer yer yaklaşık 2000 metreye kadar artmaktadır. Karaşar'dan 7 km. sonra, kuzeyde çalışma alanındaki ilk yayla olan Çukurören başlamakta ve daha sonra yaklaşık 25-30 km.lik bir hat boyunca uzanan irili ufaklı 14 yayla yerleşimi "Eğrioiva yayla serisi" olarak adlandırılmaktadır" (Güneş 2002).

Yayla serisinin araştırma alanı olarak seçilmesinde; Ankara'ya oldukça yakın konumlanmış olmasına rağmen başkent halkının büyük bir çoğunluğu tarafından bilinmemesi; belde halkının sosyo-kültürel özellikleri; belde ile yayla serisi

arasında farklı yükseltiler nedeniyle oluşan topoğrafik yapı; alanın step ve orman geçiş bölgeleri bitki örtüsünün yanı sıra yumrulu ve soğanlı bitkilere ve faunaya ait değişik örneklere sahip, stabilize yolu ile oldukça doğal bir ortam oluşu; belde halkının doğaya saygısı ve uyumunun yanı sıra ziyaretçilere karşı engin hoşgörüsü ve konukseverliği; yaylada halen geleneksel yaylacılık faaliyetlerinin devam etmekte oluşu; yöreye özgü mutfak kültürünün oldukça zengin örnekler içermesi ve yöresel el sanatlarının varlığı gibi faktörler etkili olmuştur.

2.2. Haritalar ve Diğer Veriler

Araştırma alanının geçmişten günümüze durumunun değerlendirilmesi ve kaynaklarının tanımlanarak analiz edilebilmesi için; H.G.K. 1981 yılı 1/25.000 ölçekli “topoğrafik haritaları” ve “sayısal yükseklik paftalarından”, Eğriova Orman İşletme Şefliği'nin 1/25.000 ölçekli “orman yolları şebeke planından”; Eğriova Orman İşletme Şefliği, “orman amenajman planından”; Toprak-Su Genel Müdürlüğü, 1/25.000 ölçekli “sayısal toprak paftaları” ve raporlarından; M.T.A. 1/25.000 ölçekli “sayısal jeoloji paftalarından” ve Somuncu (2001)'nin çalışma alana ilişkin hazırladığı 1/25 000 ölçekli “jeomorfoğrafya haritasından” yararlanılmıştır (Güneş 2002).

2.3. Uydu Görüntüsü ve Hava Fotoğrafları

Araştırma alanı ile ilgili uzaktan algılama çalışması kapsamında; 9.9.1998 tarihli, 30x30 m., path 178, çeyrek görüntüden subset yapılan Landsat 5 TM “uydu görüntüsünden” ve H.G.K. 1970 ve 1998 yılı “monoskopik hava fotoğraflarından” yararlanılmıştır. Ayrıca haritaların sayısallaştırılmasında ArcInfo Unix 8 programı, uzaktan algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) analizleri için ERDAS Imagine 8.5, Arcview 3.2 ve TNT.mips yazılımları kullanılmıştır.

3. YÖNTEM

Öncelikle çalışma alanı sınırları belirlenmiştir. Çalışma alanı bir yayla ekosistemi olduğundan, idari bir sınır belirlemek de mümkün olmamıştır. Bu nedenle Eğriova yayla serisini oluşturan küçük mahalle gruplarını ve yayla serisinin sonlandığı şenlik alanını da içine alacak şekilde dağların en yüksek noktaları, vadiler ve nehirleri izleyen coğrafi bir çalışma alanı sınırı belirlenmiştir (Güneş 2002).

Çalışma alanı sınırlarının ortaya konmasında, alana ilişkin uydu görüntüsü ve hava fotoğrafları önemli olurken, alana ilişkin verilerin analizinde ve öneri alan kullanımlarının nitelik durumlarının belirlenmesinde coğrafi bilgi sistemleri etkin bir araç olarak yer almıştır. Bu bağlamda öncelikle, değerlendirmeye alınacak CBS katmanları (*topoğrafya, doğal bitki örtüsü, su varlığı, jeomorfoğrafya, toprak, arazi kullanım yetenek sınıfı, şimdiki arazi kullanımı, yol-yerleşim ve orman amenajman*) belirlenmiş; bu katmanlara ait haritalar elde edilmiş ve buna bağlı olarak veri tabanında tasarımında yer alması istenen bilgiler saptanmıştır. Daha sonra bu bilgilerden sayısal halde elde edilemeyenler sayısallaştırılarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve UTM –1983, zon 36' ya göre projeksiyonları yapılmıştır.

CBS'nin organizasyonunda, verilerin toplanması ve depolanmasından sonraki aşama, analizlerin yapılması olmuştur. Bu aşamada; topoğrafik haritadan alanın üç boyutlu görünüşü elde edilmiş, bakı ve eğim analizleri ve diğer haritara yönelik analizler gerçekleştirilmiştir. Analizlerin yapılması sonrasında ortaya konan alan kullanımlarının nitelik durumlarını gösteren haritalar, araştırmanın en önemli temel yöntemini olmuştur. Bu yöntem özellikle Akpınar (1994) ve Kurum (1992)'a benzer bir yaklaşımla ortaya konmuştur.

Analiz çalışmalarının yapılabilmesi için değerlendirme faktörlerini oluşturan değerlendirme faktörlerini oluşturan haritalar, 30x30 m'lik grid formlara

çevrilmiştir. Bunlardan su varlığı; kendi arasında gölete, dereye ve dereye olan uzaklık olarak gruplandırılmış ve bu verilere “buffer zon”lar eklenmiştir. Aynı şekilde, yerleşim ve yola uzaklık için de “buffer zon”lar oluşturulmuştur. Daha sonra *doğa sporları (trekking, ata ve bisiklete binme), doğa inceleme (kuş gözlem, bitki inceleme) ve eğitim çalışmaları, yaylacılık, ağaçlandırma ve çadırli kamping* olarak belirlenen beş alan kullanım tipi için her değerlendirme faktörünün, üstün, uygun ve zayıf nitelik ile değersiz olmak üzere katkı derecelerinin belirlenmesine yönelik çizelgenin uzmanlar tarafından tarafından değerlendirilmesi sağlanmıştır. Sonrasında, bu değerlendirmelerin ağırlıklı ortalamaları alınarak ortak bir sonuca ulaşılmıştır (Çizelge 1). Uzmanlar ayrıca, değerlendirme faktörlerinin alan kullanım tiplerine göre ağırlık puanlarını da belirlemişlerdir (Çizelge 2). Uzmanlar tarafından değerlendirme faktörlerinin ağırlık puanları ve nitelik durumlarına ilişkin çizelgeler; Akpınar (1994)’dan yararlanılarak değerlendirilmiştir (Güneş 2002).

Değerlendirme sonrasında, değerlendirme faktörlerinin alan kullanım tipleri ve niteliklerine göre aldıkları puanlar ve ağırlık puanları, Arcview 3.2. programının bir uzantısı olan ve sorgulamaya ilişkin işlemlerin daha kolay, anlaşılabilir ve hızlı yapılabilmesini sağlayan “Model Builder”a aktarılmış ve burada her bir alan kullanım tipi için üstün, uygun, zayıf nitelikte ve değersiz olan alanlar belirlenmiş ve çalışma alanının tümü için daha önce sayılan beş kullanım tipini içeren nitelik haritaları oluşturulmuştur. Son olarak bu beş kullanımın tümü için üstün nitelikli alanlar üst üste çakıştırılarak tek bir paftada biraraya getirilmiş ve alan kullanım kararlarını içeren sonuç paftası ortaya konmuştur (Güneş 2002).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Birleşmiş Milletler 2002 yılını, “*Uluslararası Dağlar ve Ekoturizm Yılı*” olarak ilan etmiştir. Güneş (2001)’e göre, son yıllarda sıkça sözü edilen ve doğaya dayalı turizm bakımından oldukça önemli olan ekoturizm anlayışı, yayla turizmi için de

Çizelge 1. Değerlendirme faktörlerinin alan kullanım tiplerine göre nitelik durumları (Güneş 2002).

DEĞERLENDİRME FAKTÖRÜ	KULLANIM TİPLERİ VE KATKI DERECELERİ																			
	DOĞA SPORLARI VE REKREASYONEL AKTİVİTELER				DOĞA İNCELEME ÇALIŞMALARI VE EĞİTİM AMAÇLI DOĞA GÖZLEML.				YAYLACILIK FAALİYETLERİ				AĞAÇLANDIRMA				ÇADIRLI KAMPING			
	Üstün N. (4)	Uygun N. (3)	Zayıf N. (2)	Değersiz (1)	Üstün N. (4)	Uygun N. (3)	Zayıf N. (2)	Değersiz (1)	Üstün N. (4)	Uygun N. (3)	Zayıf N. (2)	Değersiz (1)	Üstün N. (4)	Uygun N. (3)	Zayıf N. (2)	Değersiz (1)	Üstün N. (4)	Uygun N. (3)	Zayıf N. (2)	Değersiz (1)
Eğim (% 0-10)	4					3			4						1		4			
Eğim (% 10-20)		3				3				3					2			3		
Eğim (% 20-30)			2			3					2			3					2	
Eğim (% 30-40)			2			3					2				2				2	
Eğim (% 40+)				1			2					1	4							1
Bakı (Kuzey)			3			3					2				2					1
Bakı (Güney)			3			3				3			4				4			
Bakı (Doğu)			3			3				3				3				3		
Bakı (Batı)			3			3				3					2				2	
Bakı (Düz Alanlar)			3			3			4					3			4			
Jeomorfoğra. (Dağlık-tepelik)			3		4				4					3					3	2
Jeomor. (Dalgah Düzlükler)	4						2			3				3					3	
Jeomorfoğra. (Tabanlı Vadi)	4					3					2			3				4		
Su varlığı																				
Gölete 100 m. uzaklık	4				4				4				4				4			
Gölete 100-500 m. uz.		3				3				3					2				3	
Gölete 500-1000 m. uz.			2				2			3				3					3	
Diğer Alanlar				1				1			2			3						2
Dereye 100 m. uzaklık	4				4				4				4				4			
Dereye 100-500 m. uz.		3				3				3				3					3	
Dereye 500-1000 m. uz.			2			3					2			3					3	
Diğer Alanlar				1			2					1			2					2
Çeşmeye 100 m. uzaklık	4				4				4							1	4			
Çeşmeye 100-500 m. uz.		3				3				3				3					3	
Çeşmeye 500-1000 m.uz.			2			3				2				3						2
Diğer Alanlar				1			2					1			3					1
Erozyon Dr. (Hiç veya çok az)	4				4				4							1	4			
Erozyon Derecesi (Orta)		3				3				3				3					3	
Erozyon Derecesi (Şiddetli)			2				2				2			3						2
Erozyon Der. (Çok şiddetli)				1				1				1	4							1
Alüvyal Topraklar		3				3					2			3						1
Kahverengi Topraklar		3				3				3				3			4			
Kireçsiz Kahver. Orm. T.		3				3				3				3					3	
AKYS (II. Sınıf Arazi)				1				1				1				1	4			
AKYS (III. Sınıf Arazi)		3						1				1			2		4			
AKYS (IV. Sınıf Arazi)		3						1				1		3					3	
AKYS (VI. Sınıf Arazi)		3				3					2			3					3	
AKYS (VII. Sınıf Arazi)		3				3				3			4						3	
AKYS (VIII. Sınıf Arazi)		3				3				3			4						3	
Şimdiki Al.Kul. (Fundalıklar)		3					2			3				3					3	
Şimdiki Al.Kul. (Kuru tarım)			2					1			2				2					1
Şimdiki Al.Kul. (Mera)		3				3			4							1				2
Şimdiki Al.Kul. (Orman)	4				4							1	4				4			
Yola 100 m. uzaklık	4						2		4							1	4			
Yola 100-500 m. uzaklık		3			4					3					2				3	
Yola 500-1000 m. Uzaklık			2			3					2			3						2
Diğer Alanlar				1				1				1	4							1
Yerleşime 100 m. uzaklık				1				1	4							1				2
Yrl. 100-500 m. uzaklık	4						2			3					2				3	
Yrl. 500-1000 m. uzaklık		3			4						2			3			4			

Çizelge 2. Faktörlerin alan kullanım tipine göre ağırlık puanları (Güneş 2002).

DEĞERLENDİRME FAKTÖRÜ	ALAN KULLANIM TİPİ				
	DOĞA SPORLARI VE REKREASYONEL AKTİVİTELER	DOĞA İNCELEME ÇALIŞMALARI VE EĞİTİM AMAÇLI DOĞA GÖZLEMLERİ	YAYLACILIK FAALİYETLERİ	AĞAÇLANDIRMA	ÇADIRLI KAMPING
EĞİM	3	2	2	3	3
BAKİ	1	1	2	2	2
JEOMORFOGRAFYA	3	3	2	1	2
SU VARLIĞI					
Gölet ile ilişki	3	2	2	1	2
Dere ile ilişki	2	1	2	1	1
Çeşme ile ilişki	2	2	3	1	3
EROZYON DERECESESİ					
TOPRAK ÖZELLİKLERİ	1	1	2	3	1
ARAZİ KULLANIM YETENEK SN.	1	2	1	2	1
ŞİMDİKİ ALAN KULLANIMI	1	2	2	3	1
YOLA (STABİLİZE) UZAKLIK	2	2	2	1	3
YERLEŞİME UZAKLIK	1	1	1	1	2

oldukça uygundur. IUCN'in ekoturizm programı, ekoturizm veya ekolojik turizmi "nisbeten az zararlanmaya uğramış doğal alanlara doğadan ve o yörede bulunan geçmişteki ve şimdiki kültürel özelliklerden zevk alma ve takdir etme amacıyla yapılan, çevresel açıdan sorumlu bir ziyaret" olarak tanımlamıştır. Ekoturizm Derneğinin tanımı da benzerdir. Buna göre ekoturizm, "doğal alanlara, koruma ve yerel halkın refahını sağlama amacıyla yapılan sorumlu bir ziyarettir" (IUCN 1996).

Zengin doğal ve kültürel kaynakları ile oldukça çekici görünen Eğriova yayla serisinin de çok yakın bir gelecekte geniş bir kullanıcı kitlesi tarafından keşfedilmesi kaçınılmazdır. Araştırma sonucunda elde edilen alan kullanım paftasına göre; yayla serisi için alınacak planlama kararlarında "Doğa inceleme çalışmaları ve eğitim amaçlı doğa gözlemleri" ile "Doğa sporları ve rekreasyonel aktiviteler" in ağırlık kazanması gerektiği ortaya çıkmıştır (Güneş 2002).

Bu bağlamda yayla serisi için belirlenen *uygulama hedefleri*, flora ve faunaya ilişkin değerlerin korunması ve sürekliliklerinin sağlanması; yöreye özgü gelenekler, mutfak kültürü, el sanatları, yaşam tarzı, giyim gibi özelliklerin

korunması ve geliştirilmesi; alanın bir “doğa merkezi” gibi değişik bilimsel çalışmalar ile ilgi gruplarına (yerel halk ve ziyaretçiler vd.) yönelik eğitim ve bilinçlendirme aktivitelerine hizmet etmesi; ekoturizme yönelik faaliyetlerin geliştirilmesi ve geleneksel yaylacılık faaliyetlerinin sürekliliğinin sağlanmasıdır.

Değişik il ve ilçelere günübürlük ulaşım mesafesi içinde olan Eğrioiva yayla serisinde bilimsel ziyaretler, öğrenim çağındaki gençlere yaylanın bitki ve hayvan varlığının gösterilmesi ve bilim adamlarına inceleme olanakları sunulması amacıyla Şubat ayı sonunda geofitlerin tanınması ve incelenmesi şeklinde başlatılmalı ve yaz döneminde de devam ettirilmelidir.

Yaylada, eğitim, bilinçlendirme, tanıtım ve bilgilendirme amaçları doğrultusunda; doğa ve yöresel mimari ile uyum içinde bir “ziyaretçi merkezi” inşa edilmeli; burada alanda mevcut geofitler ve flora ve faunaya ilişkin diğer örneklerin yanı sıra yörenin tarihi ve kültürel yapısı, geleneksel kıyafetleri, yemek kültürü, yayla şenlikleri, yaylacılık ve ormancılık faaliyetlerine ilişkin teknik ve teknoloji gibi sunumlar yapılması amacıyla salonlar, sergi köşeleri yer almalı ve değişik el sanatları ve yöresel ürünlerin satışı yapılmalıdır. Ziyaretçi merkezinde tanıtıcı broşürler ve halkı eğitmek için klavuz kitapçıkların bulunması gerekliliği de unutulmamalıdır.

Eğrioiva yayla ekosisteminin turizm ve rekreasyona açılması ile yöre halkı, başta rehberlik hizmetleri olmak üzere değişik iş kollarında çalışma imkanı yakalayacaktır. Bunun için belde halkından istekli ve uygun kişilerin; çevre bilincinin aşılandığı, turizm ve rekreasyon kültürünün öğretildiği, yabancı dil bilen yerel rehberler olarak yetiştirilmesi gerekmektedir (Güneş 2002).

Eğrioiva yayla serisi, doğa inceleme ve eğitim çalışmalarına ek olarak; kontrollü piknik, fotoğraf çekme; göletlerde olta balıkçılığı ve kanoya binme gibi

rekreasyonel aktiviteler ile ata ve bisiklete binme, trekking, orienteering gibi doğa sporlarına da olanak tanımaktadır.

Yayaların yarım saatte yürüdüğü yolun yaklaşık 2 km. ve Eğriova yayla serisinin uzunluğunun da yaklaşık 40 km. olduğu ve stabilize bir yolla ulaşıldığı düşünülürse; “Çukurören yaylası” ile başlayıp “Yayla şenlik alanı” ile sonlanan hat iyi bir trekking güzergahıdır.

Urban Research and Development Corporation (1980)’a göre ise; trekking daima yaban yaşamı, flora ve kuş gözlemi gibi doğa ile birlikte gerçekleştirilen aktivitelerle ve kamp alanları boyunca gerçekleştirilmektedir. Eğriova yayla serisinde ortaya konan “trekking hattı” boyunca sağlı sollu uzanan yayla serileri, molalar için oldukça uygundur. Konaklama için ise geniş düzlüklerde ve su yakınında kurulabilecek olan çeşme, tuvalet, çöp kutuları gibi planlama elemanlarını da içeren çadırılı kamp alanları idealdir.

Alanda yaban atları zaten binek atı olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Ata binme turları, hayvan ve çiçek türlerini saptama, kuş izleme, kamp yapma, doğa fotoğrafları çekme vb. gibi aktivitelerle birleştirilebilir. Ata ve bisiklete binme aktiviteleri alan içinde ulaşım için de önemli bir yaklaşım olarak düşünölmelidir. Bu sayede, yolu stabilize olan yayla serisi içinde araç kullanımı minimuma indirilecek ve doğa ile uyumlu bir çözüm sağlanacaktır.

Büyük bir çoğunluğu orman alanları içinde yer alan yaylada, gelişiğüzel ateş yakılmasının önlenmesi ve piknik aktiviteleri için planlanacak kontrollü alanlarda, kullanıcıların konforunu sağlamaya yönelik olarak tuvalet, çeşme, piknik masaları ve çöp kutuları gibi planlama elemanlarına yer verilmesi gerekmektedir.

Çalışma alanında ayrıca; geçmişten günümüze geleneksel bir aktivite olarak devam etmekte olan yaylacılık faaliyetleri de gözardı edilmemeli ve sürekliliği sağlanmalıdır. Yaylada, orman içinde yer alan açıklıklar hazineye ait olup bu

alanlarda yaylacılık faaliyetlerine hizmet eden yayla evleri haricinde özel mülkiyete ait yapıların inşası kanunen yasaktır. Yayladaki mimarinin şekillenmesinde yüzyılların getirdiği kültür ve iklim koşulları ile yaylacılık faaliyetleri için gereksinimler etken olmuş, yağış ve soğuğa karşı etkin çözümler geliştirilmeye çalışılmıştır. Ancak, bazı kaçak yapıların yanı sıra yaylada mevcut eski evler de oldukça bakımsız durumdadır. Bu nedenle yeni yapılacak veya modernize edilecek yayla evleri için tek tip bir modelin geliştirilmesi ve bunun uygulanması yerinde olacaktır.

Sayılan kullanım kararlarına ek olarak, alana kontrollü giriş-çıkışın sağlanması; alan içinde izleme-denetim ve veri güncelleme çalışmalarının yapılması; bitkiler ve hayvanlar için uygun yaşam ortamının oluşturulması ve bu kaynak değerlerinin alandan uzaklaştırılmasının önlenmesi; yayla evlerinde elektrik ve ısınma-ısıtma amacıyla çevre ile uyumlu enerji kaynaklarının kullanımı; çadırli kamp alanlarında kısa süreli, Ankara, Beypazarı ve Karaşar'da uzun süreli konaklamaların organizasyonu; alan genelinde yeterli ve çevre ile uyumlu altyapı çalışmaları ve geleneksel yaylacılık faaliyetlerinin sürekliliğinin sağlanması da oldukça önemlidir (Güneş 2002).

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Anonymous, 1992. Agenda 21: Programme of Action for Sustainable Development-Rio Declaration on Environment and Development. United Nations Department of Public Information, New York, USA.
- Güneş, G., 2001. Yaylalar ve Türkiye'de Yayla Turizmi. Ekin, Türk-Koop, Nisan-Haziran 2001, Yıl:5, Sayı:16, s.80-86.
- Güneş, G., 2002. Beypazarı-Eğriova Yayla Ekosisteminin Bütüncül Yönetimi Üzerinde Bir Araştırma. A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mim. ABD, Doktora Tezi (Yayınlanmamış), Ankara.
- IUCN, 1996. Tourism, Ecotourism and Protected Areas: The State of Nature. Gland, Switzerland and Cambridge.
- İncekara, A., vd. 1997. Karadeniz Bölgesi'nde Turizmin Geliştirilmesi, Bölgesel Gelişme ve Çevreye Uyumlu Yapılaşma. İstanbul Ticaret Odası, Yayın No:1997-27, Mega Ajans, İstanbul.

Urban Research and Development Corporation, 1980. Recreation carrying Capacity Handbook: Methods and Techniques for Planning, Design and Management, Instruction Report R-80-1, Recreation Research Program, U.S.A.